

Таким чином, повна і правильна кваліфікація кримінальних правопорушень (зокрема службового підроблення) у кримінальному провадженні щодо корупційного кримінального правопорушення зумовлюватиме не лише досягнення поточних завдань кримінального провадження, але й сприятиме вирішенню проблем антикорупційної стратегії.

Список використаних джерел

1. Андрушко П.П., Гончаренко В.Г., Фесенко Є.В. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Вид. 2-ге. Київ, 2008. 1428 с.

2. Міськів Д. М., Газдайка-Василишин І. Б. Кримінальна відповідальність за декларування недостовірної інформації та за неподання декларації суб'єктом декларування: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 300 с.

3. Тімошенко Н.О. Кримінально-правова характеристика підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збуту та використання. Дис. ... канд. юрид. наук. Донецьк, 2009. 234 с.

4. Постанова Верховного Суду України від 17.10.2013 № 5-27кц13. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/35667382>.

5. Постанова Верховний Суд від 15.02.2021 № 727/5768/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042465>.

Мірошник Микита Миколайович,

науковий співробітник наукового відділу супроводження виховання доброчесності та впровадження передового досвіду у сфері запобігання корупції наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України;

Ніщенко Вадим Ігорович,

старший науковий співробітник науково-дослідного відділу впровадження стандартів доброчесності наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КОРУПЦІЇ В ЗАКУПІВЛЯХ У СИСТЕМІ ЗСУ

На початку воєнного вторгнення оборонні закупівлі в Україні фактично опинилися поза будь-якими правилами, відповідальним за закупівлі дозволили не використовувати процедури визначені законом і не звітувати перед суспільством про результати. В перші місяці війни таке рішення було виправдане. Тоді важливо було діяти швидко та

робити все можливе для порятунку країни. Проте вже пройшов час, і чітко зрозуміло, що війна не закінчиться завтра, а відсутність правил та повна закритість інформації тільки поглиблюють проблеми, а не вирішують їх. Сьогодні оборонні замовники країни абсолютно не керуються правилами і нормами. Звісно, при укладенні договорів діють загальні норми чинного законодавства про договори, оплату та інше. Але жодних правил відбору постачальника, конкуренції немає. Все відбувається в абсолютно ручному режимі. Тому відсутність правил в оборонних закупівлях зараз – це величезний ризик як для розвитку корупції, так і втрати обороноздатності. Особливо враховуючи обсяги коштів, які сьогодні без правил витрачаються через закупівлі. Варто повертати і прозорість у процесі закупівель. Свого часу саме система електронних закупівель і безпрецедентна прозорість інформації про тендери та їх автоматизація і стали візитівкою нашої країни у тендерній сфері. Военний стан звісно накладає свій відбиток і на це. Але неможливо погодитися з тим, що публічна ціна на яйця чи капусту для військових загрожує безпеці. Навпаки – набагато більше загроз і проблем для безпеки у тому, що ціна закрита і, як наслідок, неспівмірно висока. З початком війни оборонні закупівлі стали стратегічною сферою діяльності держави. Від ефективності цих процесів залежить наше майбутнє і перемога. Тому сьогодні навіть частково повернути правила і доступ до інформації не просто недостатньо – це лише перші нагальні кроки, паралельно з якими потрібно втілювати системні зміни.

Насамперед закупівельні функції мають бути делеговані професійним закупівельникам. Закупівлі надважливих для Збройних сил ресурсів мають втілювати відокремлені від міністерства структури. Міністерство має формувати політики, правила, стратегії. Але процес купівлі та поставки – це до професійних закупівельників та логістів, яким міністерство має всіляко сприяти. В Міноборони створювали закупівельні агенції, проте вони досі не запрацювали в тому темпі, який від них вимагають, і їхні спроможності викликають більше питань, ніж відповідей. У сфері оборони країна потребує потужну агенцію з відповідними ресурсами та гарантіями незалежності, як-то наглядова рада, прозорий і зрозумілий контракт з керівником, ретельна кадрова політика та достойна оплата праці [1].

Свого часу прибирання саме профільного Міністерства охорони здоров'я із закупівель ліків за державними програмами призвело до величезної економії коштів та зупинки банального зкрадання коштів. Усунути це вдалося завдяки спочатку передачі закупівель міжнародним організаціям, а пізніше – утворенню незалежної закупівельної агенції [2].

Більшість посадових осіб стереотипно вважають, що тендер – це процедура відбору постачальника для товару, і це, власне, те, що регулюється законодавством про публічні та оборонні закупівлі, але за кадром цих законодавчих актів залишаються ще більш важливі процеси, наприклад:

- як формується потреба, предмет закупівлі;

- як визначається кількість та очікувана вартість;
 - хто і як визначає технічні умови цієї закупівлі;
 - хто і за якими критеріями визначає пріоритети для закупівлі;
 - коли врешті треба розпочинати процес підготовки закупівлі, аби вона була своєчасною і виконала потрібні завдання;
 - які строки для цих процесів;
 - які процеси і як можна автоматизувати;
 - які системи комунікації і логістики варто використовувати;
 - які процедури закупівлі варто застосувати;
 - як зрештою заохотити ринок довіряти закупівельнику.
- Список цих питань можна продовжувати безкінечно.

Паралельно з цим усі ці правила мають узгоджуватися з іншими процесами та системними змінами, які знаходяться в полі відповідальності МОУ. Наприклад, з питаннями цифровізації процесів, синхронізації з системою логістики. Багато процесів потребуватимуть і змін до законодавства. Закупівля харчів для військових, яка стала предметом уваги ЗМІ, якраз яскраве підтвердження того, що сьогодні в Міноборони немає таких чітких і прозорих процедур і незрозумілими є відповідальні на кожному етапі. Або якщо якісь процедури і є, то виконують вони лише формальну роль, а не змістовну, адже по факту ми маємо приклад того, що міністерство купувало продукти, але називало це послугами. В той час, як за законом товар може стати послугою лише в тому випадку, коли вартість послуги більша за вартість товару [3].

Список використаних джерел

1. Як полікувати закупівлі Міноборони, та чому дорадчі органи та антикорупційні ради – це лише знеболення. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/21/7390241>.

2. Від міжнародних організацій – до нацагенції: як відбувається і як зміниться закупівля ліків в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vid-mizhnarodnykh-organizakij-donacagentsii-jak-vidbuvaetsia-i-jak-zminytsia-zakupivlia-likiv-v-ukraini/29711516.html>.

3. Тилові пацюки Міноборони під час війни «пиляють» на харчах для ЗСУ більше, ніж за мирного життя. URL: <https://nashigroshi.org/2023/01/21/tylovi-patsiuky-minoborony-pid-chas-viyny-pyliaiut-na-kharchakh-dlia-zsu-bil-she-nizh-za-myrnoho-zhyttia>.